

Vilniaus Universitetas

Dirbtinis neuronas

Dirbtinio intelekto pagrindai

1 užduotis

Darbą atliko:

Dovydas Martinkus

Duomenų Mokslas 4 kursas 2 gr.

Vilnius, 2022

Turinys

1	Tikslas ir uždaviniai	3
2	Užduoties ataskaita	4
3	Išvados	10

1 Tikslas ir uždaviniai

Tikslas: išanalizuoti dirbtinio neurono modelį ir jo veikimo principus

Uždaviniai:

Sudaryti dirbtinio neurono modelį.

Pasirinkta programavimo kalba realizuoti dirbtinius neuronus, naudojančius slenkstinę ir sigmoidinę aktyvacijos funkcijas, rasti svorių rinkinius, su kuriais dirbtinis neuronas tinkamai klasifikuoja visus turimus stebėjimus.

Užrašyti kokią nelygybių sistemą reikia spręsti, norint teisingai parinkti svorių ir poslinkio reikšmes ir nubraižyti nelygybių sistemos grafiką.

2 Užduoties ataskaita

Užduotyje naudojami duomenys pateikti 1 lentelėje.

1 lentelė Duomenys klasifikavimui

Duomenys		Klasė
x_1	x_2	t
-0,3	0,6	0
0,3	-0,6	0
1,2	-1,2	1
1,2	1,2	1

Dirbtinis neuronas realizuotas naudojant „Python“ programavimo kalbą. Sviurių ir poslinkio parinkimui buvo naudojama perrinkimo strategija, naudojant paieškos tinklėlį, sudarytą visus svorius ir poslinkį keičiant nuo -10 iki 10 ir imant 0,1 dydžio žingsnį. Duomenų nuskaitymo ir paieškos tinklelio sudarymo kodas pateiktas žemiau.

```
import numpy as np
import math

# turimi duomenys
data = [[-0.3,0.6,0],
        [0.3,-0.6,0],
        [1.2,-1.2,1],
        [1.2,1.2,1]]

# sudaromos svorių kombinacijos kiekvienam kintant nuo -10 iki 10 (viso 200*200*200
# galimų variantų)
weights = [(i,j,k)
            for i in np.arange(-10, 10, 0.1)
            for j in np.arange(-10, 10, 0.1)
            for k in np.arange(-10, 10, 0.1)]
```

Žemiau pateiktas programinis kodas, skirtas tinkančių parametų reikšmių paieškai, naudojant slenkstinę aktyvacijos funkciją.

```
# su kiekviena duomenų eilute išsaugoma su kuriais svorių rinkiniais gaunama teisinga
# dirbtinio neurono išėjimo reikšmė
def weight_check_threshold(row,weights):
    valid = []
    for weight in weights:
        a = weight[0] + row[0]*weight[1] + row[1]*weight[2]
        if (row[2] == 0 and a < 0) or (row[2] == 1 and a >= 0):
            valid.append(weight)
    return valid
```

```

# kiekvienai eilutei paduodami visoms prieš tai tikrintoms eilutėms tikę svorių
rinkiniai
valid_weights_threshold = weights
solution = []
for row in data:
    solution = weight_check_threshold(row, valid_weights_threshold)
    valid_weights_threshold = solution

valid_weights_threshold = [(round(i,1), round(j,1), round(k,1)) for (i,j,k) in
solution]

import random
print(len(valid_weights_threshold)) # tikusių svorių rinkinių skaičius
print(len(valid_weights_threshold) / 200**3) # dalis tikusių iš visų tikrintų svorių
rinkinių

random.seed(10)
random.choices(valid_weights_threshold, k=5)

228000
0.0285

[(-3.4, 7.2, -1.3),
 (-4.3, 7.3, 0.8),
 (-3.4, 9.4, -0.6),
 (-6.0, 8.8, 0.8),
 (-1.9, 6.8, 2.5)]

```

Iš viso rasta 228000 skirtingų tinkančių svorių ir poslinkio reikšmių rinkinių. Šis skaičius lygus beveik 3 % visų tikrintų svorių ir poslinkio reikšmių rinkinių. Atsitiktinai parinkti ir lentelėje pavaizduoti 5 tinkančių parametų reikšmių rinkiniai (2 lentelė).

2 lentelė Tinkančių svorių ir poslinkio reikšmių rinkinių pavyzdžiai (su slenkstine aktyvacijos funkcija)

w0	w1	w2
-3,4	-7,2	-1,3
-4,3	7,3	0,8
-3,4	9,4	-0,6
-6,0	8,8	0,8
-1,9	6,8	2,5

Beveik toks pat programinis kodas naudotas ir tinkančių parametų reikšmių paieškai, naudojant sigmoidinę aktyvacijos funkciją. Nesunku pastebėti, kad jeigu sigmoidinės funkcijos reikšmė suapvalinama iki sveiko skaičiaus, bus gaunami identiški parametų reikšmių rinkiniai kaip ir naudojant slenkstinę aktyvacijos funkciją. Įdomumo dėlei pasirinkta laikyti, kad klasė 1 priskiriama tik jeigu sigmoidinės funkcijos reikšmė didesnė už 0,9, o 0 - jeigu funkcijos

reikšmė mažesnė už 0,1. Toliau pateiktas programinis kodas, skirtas surasti svorių rinkinius, su kuriais pagal prieš tai minėtą sąlygą dirbtinis neuronas tinkamai klasifikuoja visus turimus stebėjimus.

```
def weight_check_sigmoid(row, weights):
    valid = []
    for weight in weights:
        a = weight[0] + row[0]*weight[1] + row[1]*weight[2]

        a = 1/(1+math.exp(-a))

        if fa > 0.9:
            fa = 1
        if fa < 0.1:
            fa = 0

        if fa == row[-1]:
            valid.append(weight)
    return valid

valid_weights_sigmoid = weights
solution = []
for row in data:
    solution = weight_check_sigmoid(row, valid_weights_sigmoid)
    valid_weights_sigmoid = solution

valid_weights_sigmoid = [(round(i,1),round(j,1),round(k,1)) for (i,j,k) in solution]

print(len(valid_weights_sigmoid))
print(len(valid_weights_sigmoid) / 200**3)

random.seed(10)
random.choices(valid_weights_sigmoid, k=5)
38053
0.004756625

[(-5.0, 9.6, 0.5),
 (-5.5, 7.9, -0.1),
 (-4.9, 7.0, 0.4),
 (-6.5, 8.9, -0.4),
 (-3.9, 7.9, 1.2)]
```

Šį kartą rasti tik 38053 tinkami svorių ir poslinkio reikšmių rinkiniai. Lentelėje pateikti tinkamų svorių ir poslinkio reikšmių rinkinių pavyzdžiai (3 lentelė).

3 lentelė Tinkančių svorių ir poslinkio reikšmių rinkinių pavyzdžiai (su sigmoidine aktyvacijos funkcija)

w_0	w_1	w_2
-5,0	9,6	0,5
-5,5	7,9	-0,1
-4,9	7,0	0,4
-6,5	8,9	-0,4
-3,9	7,9	1,2

Sudaryta, kokią nelygybių sistemą reiktų spręsti, norint teisingai parinkti svorių ir poslinkio reikšmes turimiems duomenims, kai aktyvacijos funkcija yra slenkstinė:

$$-0.3w_1 + 0.6w_2 + w_0 < 0$$

$$0.3w_1 - 0.6w_2 + w_0 < 0$$

$$1.2w_1 - 1.2w_2 + w_0 \geq 0$$

$$1.2w_1 + 1.2w_2 + w_0 \geq 0$$

Paprastumo dėlei pasirinkta laikyti, kad $w_2 = 0$. Dėl šios priežasties turimą nelygybių sistemą galima užrašyti paprasčiau:

$$-0.3w_1 + w_0 < 0$$

$$0.3w_1 + w_0 < 0$$

$$1.2w_1 + w_0 \geq 0$$

$$1.2w_1 + w_0 \geq 0$$

Kadangi trečioji ir ketvirtoji nelygybės sutampa, vieną iš jų pašaliname:

$$-0.3w_1 + w_0 < 0$$

$$0.3w_1 + w_0 < 0$$

$$1.2w_1 + w_0 \geq 0$$

Pertvarkę tas pačias nelygybes turime:

$$w_0 < 0.3w_1$$

$$w_0 < -0.3w_1$$

$$w_0 \geq -1.2w_1$$

Pasinaudoję nelygybių tranzityvumo savybe, papildomai turime kad:

$$-1.2w_1 \leq 0.3w_1$$

Perrašius gauname sąlygą:

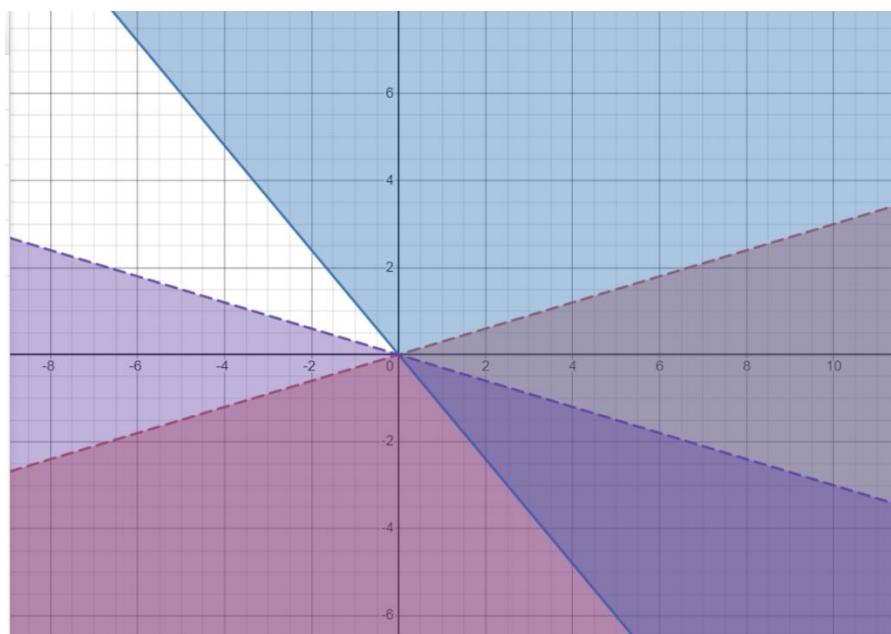
$$w_1 \geq 0$$

Atsižvelgę į gautą sąlygą gauname, kad pirmoji nelygybė prieš tai turėtoje trijų nelygybių sistemoje yra mažiau griežta negu antroji, todėl ją galime pašalinti. Galiausiai gauname:

$$-1.2w_1 \leq w_0 < -0.3w_1$$

$$w_1 \geq 0$$

Tokia pati lygčių sistema išspręsta ir grafiniu būdu. Lygčių sistemos sprendinių aibė gaunama visų trijų spalvų susikirtimo zonoje (1 pav.). X ašis atitinka w_1 , Y ašis – w_0 .

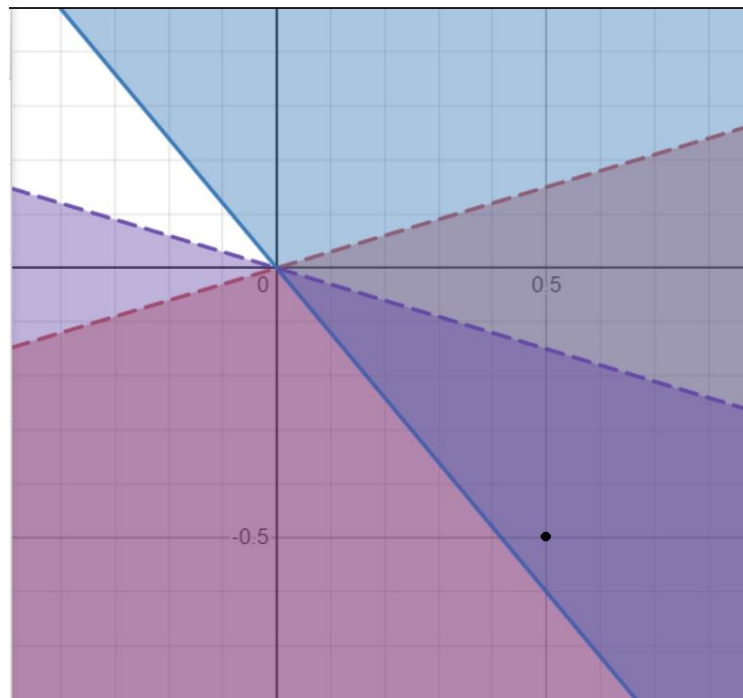

1 pav. Grafinis sudarytos lygčių sistemos sprendimas

Naudojant grafiką galime patikrinti analitiniu būdu gautus rezultatus: w_1 reikmės yra tik neneigiamos, tuo tarpu w_0 reikšmės – neigiamos. Taip pat matoma, kad didėjant w_1 atitinkamai didėja ir galimų w_0 reikšmių intervalo dydis.

Iš grafiko galima nesunkiai pastebėti, kad sprendinių aibei priklauso taškas $(0.5, -0.5)$ (2 pav.). Akivaizdu, kad $w_1 > 0$, be to, įstatę šią reikšmių porą į nelygybę $-1.2w_1 \leq w_0 < -0.3w_1$ gauname teisingą nelygybę $-0.6 \leq -0.5 < -0.15$. Tai reiškia, kad grafiniu būdu gautas galimas sprendinys tikrai yra nelygybių sistemos sprendinys.

2 pav. Grafiniu būdu gautas galimos nelygybių sistemos sprendimas.

3 Išvados

Svorių radimui rasti buvo naudojama perrinkimo strategija. Naudojant slenkstinę aktyvacijos funkciją rasti 228000 svorių rinkiniai (iš 200^3 galimų), su kuriais dirbtinis neuronas teisingai klasifikuoja visus turimus stebėjimus.

Taip pat rasta, kad jeigu sigmoidinės aktyvacijos reikšmės yra suapvalinamos iki sveiko skaičiaus, gaunami tokie patys tinkamų svorių rinkiniai, kaip ir naudojant slenkstinę aktyvacijos funkciją. Įdomumo dėlei pasirinkta laikyti, kad dirbtinis neuronas priskiria klasę 1 tik jeigu sigmoidinės funkcijos reikšmė didesnė už 0,9, o 0 - jeigu funkcijos reikšmė mažesnė už 0,1 ir ieškoti tokių svorių rinkinių, su kuriais dirbtinis neuronas tinkamai klasifikuoja visus turimus stebėjimus. Tokių svorių rinkinių iš viso rasta 38053.

Sudaryta nelygybių sistema, kurią reikėtų spręsti, norint teisingai parinkti svorių ir poslinkio reikšmes, kai aktyvacijos funkcija yra slenkstinė. Pasirinkus laikyti, kad $w_2 = 0$, analitiškai ir grafiškai ištirtas likusių parametrų (w_1 ir w_0) elgesys. Esant šiam atvejui rasta, kad w_1 reikšmės yra tik neneigiamos, tuo tarpu w_0 reikšmės – neigiamos. Taip pat rasta, kad didėjant w_1 atitinkamai didėja ir galimų w_0 reikšmių intervalo ilgis.